

Sinun oikeus hoitoon ja huoltoon

Ohjeita vanhuksille

Din rätt till vård och omsorg
En vägvisare för äldre
översättning till meänkieli

Sisältö

Kukas saattaa saa apua?	3
Minkäs kans saattaa saa apua?	6
Mihinkä pitää kääntyä?	12
Potilasturva ja osalistuminen	15
Paljonko se maksaa?	21
Jos et ole tyytyväinen	24
Sanalista	28
Jokku tärkeät lait	30
Telefooninumeroja & linkkiä	32

Tätä julkasua suojaaa tekijänoikeuslaki
Jos siteraa tekstiä pitää ilmoittaa sen lähteen
Kuvitten ja riittauksitten käydhöön vaaitaan tekijältä käyttöluva.

Julkasu on julkastu Sosiaalihalituksen verkkosivula pdf-muotona.
Kun pyytää sitä saapi kans muussa muotossa.
Kysymykset jotka koskevat muita muotoja pitää lähättää osoittheeseen:
alternativaformat@socialstyrelsen.se

ISBN 978-91-7555-389-4
Artikkelinnumero 2016-6-28
Kuvat: Marcus Lundstedt, Scandinav Bildbyrå

Henkilöilä jotka on kuvissa ei ole mithään tekemistä asiasisälön kans.

Kukas saattaa saa apua?

Sinun tarve saa apua määrittelee

Terveys- ja siukkahoito ja sosiaalipalvelun vanhaanhuolto on osia Ruottin hyvinvoinista. Niitä ohjaa lakia jotka panevat yksityisen tarpeet hoijosta ja huolosta pääkohteeksi. Terveys- ja siukkahoijonlaki puhuu hoijon samoista ehoista koko kansale. Sillä jolla on suuriin tarve siukkahoijosta pittää saa hoitoa ensi käessä. Sosiaalipalvelulaki antaa sulle oikeuen avustuksheen kotipalvelun muotossa, asuntoa niin kututussa vanhaanasunossa (laisa sitä kuttuthaan erikoisasunto) eli muun avun ja tuen jota sie saatat tarttea ja mitä sie et saata saa muula tavala.

Kukas saattaa saa palvelua ja hoitoa?

Kaikin jotka pitävät tarttevansa palvelua ja huoltoa on oikeus hakea apua sosiaalipalvelulain mukhaan. Jos haluat tietää jos sulla on oikeus kotipalveluun eli muuhun avustuksheen sie häyt hakea kunnan sosiaalipalveluksesta. Kunnala on velvolisuus tutkia kaikki hakemukset. Tavalisesti avustuskäsittelijä hoitaa sinun asian. Jos käsittelijä tullee päätöksheen ette sulla ei ole oikeus siihen apuun mitä olet hakenu, silloin sulla on oikeus saa päätöksen jota saatat valittaa tuomioistuimheen (lue lissää kuinka haethaan apua sivulta 13).

Joissaki kunnissa vanhaa saattaa saa ekonoomisen tuen kun lähimäinen hoitaa huoltoa. Sitä kuttuthaan useasti kotihoitoavustus.

Kun sie kohtaavat avustuskäsittelijän ja sulla on vaikeuksia puhua ruottia eli keskustelele viittomakielelä sie saatat tahtoa tulkin tueks.

Tietyissä Ruottin alueissa, niin kututut hallintoalueet, kansalisila vähemistökielilä, saamela, suomela ja meänkielälä, on erikoisasema. Se niilä on lain tuela joka koskee kansalisia vähemistöjä ja vähemistökieliä. Jos sie puhut saamea, suomea eli meänkieltä ja asut yhdessä hallintoalueessa sulla on oikeus ottaa yhteyttä viranomhaisitten kans sinun vähemistökielälä suulisesti eli kirjotuksen kautta. Sinun hallintoalueen ulkopuolela sie kans piät saattaa käyttää sinun kieltä jos viranomhaisila on henkilökuntaa joka ossaa näitä kieliä.

Oikeus avstuksheen

4 kap. 1 § sosiaalilaissa seisoo: "Se joka ei itte saata hoitaa omia tarpeita eli ei saata saa niitä toimitetuks muula tavala on oikeus saa sosiaalilautakunnan avustusta omale elanole (elanontuki) ja muule elemäntavoile.

Vapaehtoisuus on perussääntö

Lähimäiset eli henkilökunta saattaa ilmottaa ette sie tarttet apua. Sillon kunta pittää tehdä sellaisen etukäenarvostelun. Se merkittee ette kunta kontaktaa sinua ja kyssyy jos sie haluat saa jonkinlaista apua. Sulla on aina oikeus kieltää sen.

Tiot sinusta on suojattu salaisuuela

Tiot sinun henkilökohtaisista oloista suojataan salaisuuen ja vaitiolovelvolisuuen määräyksilä. Net muisthiinpanot mitä käsittelijä tekkee avustuksenarvioinissa ja toimittamisessa ja niitä apuinsatsia mitä sulle on myönetty on suojattu. Se merkittee ette ilman sinun hyväksyntää niitä ei saa lukea eli jättää kelheen ulkopuoliselle. Mutta sulla on seen eestä ittelä oikeus lukea ja kopieerata muisthiinpanot.

Erit hoijonantajat mutta yhteiset säänot

Vain kunta saapi tutkia ja ottaa päätöksiä avustuksesta. Sen siihaan avustuksen toimittamisen saapi moni muu tehdä. Yksityiset yritykset, kooperatiivit ja säätiöt saavat siis toimittaa huoltoa kunnan tehtävissä. Maakäräjälä ja kunnala on päävastuu terhveys- ja siukkahoijosta. Sitä saattaa kans privaatiit hoijonantajat toimittaa, toisin sanottu yksityiset yritykset, kooperatiivit ja säätiöt. Riippumatta kuka toimittaa hoitoa ja huoltoa samat säänot jällaavat muun muassa salaisuuele, vaitiolovelvolisuuele ja valvonale.

Sanaselvityksiä

Avustus – apu sosiaalipalvelulain mukhaan, esimerkiksi kotipalvelu, asunto vanhaanasunossa, osalistuminen päivätoimintaan.

Sosiaalipalvelu – kokoavanimitys sille sosiaaliselle toiminnalle jota kunnat on velvolisia pitämään, esimerkiksi vanhaanhuoltoa, apua huumeitten käyttäjille, tukea ja palvelua henkilöille joilla on toiminnaneste ja yksityisen- ja perheenhuoltoa. Tätä toimintaa ohjaa muun muassa sosiaalipalvelulaki (SoL) ja kunnila on päävastuu.

Terveys- ja siikkahoito – Kunnitten ja maakäräjitten terveys- ja siikkahojon vastuu ohjaa terveys- ja siikkahojonlaki (HSL). Kunnila ja maakäräjilä on vastuu ette terveys- ja siikkahoito täyttää hyvän hojon vaatimuksia. Net pitävät kans tarjota rehabiliteerinkiä, habiliteerinkiä ja apuneuvoja vanhoile ja henkilöile joila on toiminanestheitä ja ehkäistä epäterhveyttä. Potilaslaki, joka astui voimhaan 2015, vahvistaa muun muassa potilhaan maholisuuskia saa informasjuunia ja valita julkisen maksetun primäärihoijon.

Minkäs kans saattaa saa apua?

Minkälaista apua sie saatat saa riippuu siitä minkälaisia tarpheita sulla on. Sulla on oikeus hakea mitä haluat, vaikka se apu mitä haluat ei ole mainittu sinun asumakunnan suuntaviivoissa. Jos haluat valittaa, se on viimi käessä tuomioistuimet jotka päättävät minkälaista apua sulla on oikeus saa (lue lissää avustuksesta sivula 13). Se apu mitä sulla on oikeus saa pittää vahvistaa sinun maholisuuksia jää asumhaan sinun asunossa eli ette muula tavalla ellää ittenhäistä elämää. Laki puhhuu ette kunnitten avustus pittää ”mookata ja suorittaa yhdessä yksityisen kans.” Sulla on siis oikeus tuo esile sinun mielipitheet kuinka sie haluat saa sen ja ette sinua kuunelthaan. Kotipalvelu helpottaa sinun arkipäivää. Jos tarttet apua huushollityön eli henkilökohtaisen huolon kans sie saatat hakea kotipalvelua. Kotipalvelua sie saatat saa sekä tavalisheen asunthoon ja vanhaanasunossa. Kotipalvelun tehtäviin kuuluu korjaus, ostoksia ja muita huushollitoimia. Kotipalvelun henkilökunta saattaa kans seurata sinua kävelyä eli sosiaalisissa toiminoissa. Net saattavat auttaa sinua eri huolontehtävissä, esimerkiks aamutualetin ja syömisen kans. Kotipalvelula on ilta- ja yöpatrylliä ja sie saatat saa valvontaa ja apua vuorokauen ympäri.

Turvalisempi turvalarmin kans

Turvalarmin avula sie saat kiini henkilökuntaa vuorokauen ympäri, jotakin joka saattaa tuntua turvaliselta sekä sulle ette sinun lähimäisile. Turvalarmi laitethaan sinun asunthoon ja kopplathan telefoonhiin. Jos olet saanu larmin laitetuks se on tärkeä ette sie aina ilmoitat larmisentraalhiin jos sie muutat operatööriä eli muutat laajakaistan telefoonhiin.

Siirtyä vanhaanasunthoon (erikoisasunto)

Jos tarttet enemältä hoitoa ja huoltoa sie saatat hakea ette saa siirtyä vanhaanasunthoon, niin kuttutu erikoisasunto, kun se seisoo sosiaalipalvelulaissa.

Vanhaanasunossa sie kans saatat saa apua kotipalvelulta sellaista mitä sie tarttet arkipäivässä ja useasti sielä on siukkasyteri ja muu henkilökunta joka on käytettävissä vuorokauen ympäri. Monessa vanhaanasunossa on asukhaile yks huolon vastuussa oleva siukkasyteri ja vakituinen lääkärikontakti. Mutta se joka haluaa saattaa pittää oman lääkärintsä.

Vaikka asut vanhaanasunossa se on sinun oma koti ja henkilökunta pittää kunnioittaa sinun privaattielämän. Täälä se on sie joka päätät kun joku pittää tulla kylästelemhään.

Vanhaanasunto eli erikoisasunto, mennee kans kuttua ryhmäasunoks, siukkakoti eli hoito- ja huoltoasunto. Moni kunta kuttuu kaikki näitä asumisenmuotoja vanhaanasunoks. Riippumatta miksi asuntoa kuttuthaan hoito ja palvelu erikoisasunossa pittää olla sovitettu sinun tarpheishiin saa turvaa, yhteenkuuluvuutta ja ittenpäättämistä.

Erikoisia asuntoja

Erikoisasunto vanhoile (vanhaanasunto)

= Avustus sosiaalipalvelulain mukhaan.

Turva-asunto = asunto avoimessa markkinassa missä on hyvin vähän henkilökuntaa käytettävänä.

Seniuriasunto, 55+ asunto = asunto avoimessa markkinassa joka suuntautuu vanhoile.

Takuu pariskunnile ette saa asua yhdessä

Vanhaat pariskunnat jotka on elänheet yhdessä pitkään ei tarte siirtyä erikseen vain sen takia ette yks niistä alkaa tarheen enemän hoitoa ja huoltoa. Kysymys on ette taata elämänlaatua ja turvaa niile pariskunnile jotka haluavat jatkaa ellää yhdessä. Sille jolle myönethään asunto vanhaanasunthoon on oikeus asua yhdessä miehensä eli sambun kans. Tätä kuttuthaan pariskuntatakuu. Eelytys on ette pariskunta on asunu yhdessä pitemän aijan eli ette toinen osapuoli jo assuu vanhaanasunossa, ja ette pariskunta sitä ennen on asunheet yhdessä pitemän aijan.

Se on vain se joka tarttee vanhaanasuntoa tarttee seisoa hakijana asunthoon, vaikka hän haluaa saa matkhaan osapuolensa.

Vanhaat pariskunnat jolle molemile myönetty asunon vanhaanasunthoon on kans oikeus asua yhdessä. Se eelyttää ette pariskunta haluaa ellää yhdessä.

Sulla on oikeus hakea avustusta

Kunnan avustuskäsittelijä saattaa informeerata minkälaista apua on olemassa sielä missä sie asut. Sie saatat aina hakea sen avun sie piät ette sie tarttet. Sosiaalipalvelulain 4 kap 1 § (SoL) mukhaan seuraa ette on oikeus hakea avustusta riippumatta mitä seisoo kunnan suuntaviivoissa.

Tuki ryhmile joila on erikoisa tarpheita

Kunnan tuki vanhoile saattaa olla suunattu ryhmile joila on erikoisia tarpheita. Ryhmäasunon tavote saattaa kans useasti olla ette net asukkaat pitävät tuntea turvaa. Kokea yhteenkuuluvuutta ja yhdessä olo pittää sen takia olla keskeinen.

Päivätoiminat henkilöille joilla on demensisairauksia suuntautuu useasti toimintoihin jossa osaanottajat tuntevat olevan merkilisiä ja kokevat olon mielekkääks. Se saattaa esimerkiks olla musiikki ja laulu, puutarhaantyö eli keskustelu. Tässä kans on tärkeä yhdessä olo henkilöitten kans jotka on samassa tilanteessa. Muut päivätoiminat korostavat esimerkiks fyysistä trääninkiä ja rehabiliteerinkiä ja kohtistuu henkilöihin jotka on esimerkiks kokenheet stroukkia eli ette jalka on menny poikki.

Vanhaanhuolto ja henkilökunta joka puhuu vähemistökieliä

Ruottin kansaiset vähemistöt on juutalaiset, roomit, saamelaiset, ruottin-suomalaiset ja tornionlaaksolaiset. Jiddisch, romani chib, saame, suomi ja meänkieli on kansaisia vähemistökieliä. Kansaisela vähemistölä on vissiä erikoisia oikeuksia liitetty kielheen. Nämät oikeuet määrähään laissa (2009:724) kansalisista vähemistöistä ja vähemistökielistä. Lain tavote on ette suojata vähemistökieliä ja ette vähemistöt saattavat säilyttää ja kehittää ommaa kulttuuria. Ruottin kunnilla ja viranomhaisilla on velvolisuus in-formeerata laista ja sen oikeuksista.

Tietyissä alueissa Ruottissa, niin kututut hallintoalueet, saamela, suomela ja meänkielä on erikoisasema. Jos sie puhut saamea, suomea eli meänkieltä ja asut hallintoalueessa sulla on oikeus ottaa yhteyttä sinun vähemistökielälä suulisesti ja kirjallisesti viranomhaisitten kans. Hallintoalueen ulkopuolella sie saatat kans käyttää sinun kieltä jos viranomhaisilla on henkilökuntaa joka ossaa näitä kieliä.

Laki sanoo ette jos sie tahot sitä sie piät saa koko eli osittain vanhaanhuolosta henkilökunnalta joka puhuu saamea, meänkieltä eli suomea. Vaikka sie asut kunnassa joka ei kuulu hallintoalueeseen sulla on oikeus vanhaanhuoltoon sinun kielelälä jos on henkilökuntaa joka ossaa kieltä. Mikkä kunnat jotka on hallintoalueet löytää kotisivulta minoritet.se jota saamekäräjä ohjaa. Kääny sinun kunthaan jos haluat tietää mikkä säänöt jotka jällaavat ette saa vanhaanhuoltoa sinun kielelälä.

Onko sulla joku muu kotikieli kun ruotti eli joku vähemistökielistä? Jois-saki kunnissa saattaa olla vanhaanhuolto joita henkilökunta toimittaa puhumalla sinun kotikieltä. Puhu sinun avustuskäsittelijän kans!

Tulkkaus muihin kielhiin

Kun sosiaalipalvelu pittää antaa sulle henkilökohtaisen informasjuunin henkilökunta pittää ottaa huomioon muun muassa minkälainen kulttuurinen ja kielelinen tausta sulla on. Se merkittee ette henkilökunta, jos sitä tartethaan, pittää käyttää tulkkiä kun net tiottavat.

Vaikka ei kukhaan kysy sulta, sie saatat itte tahtoa saa tulkin jos sie tarttet sellaisen. Sillon sie käänyt kunthaan, jolla on vastuu tulkista. Vaikka sulla on lähimäinen joka saattaa tulkata, sinun kehotethaan silti ette käyttää julkisen tulkin jonka kunta järjestää.

Kulttuuriset erot ja vaihtelu arvosteluissa henkilöitten välissä jotka tulevat eri maista tekkee ette joissaki tilantheissa saattaa olla hyvä ette on joku riippumaton joka tulkkaa.

Sulla on oikeus saa arvokhaan kohtelun

Vuelta 1 janyaaria 2011 on kansalinen arvoperusta sosiaalipalvelun vanhoitten huolossa. Arvoperustala meinathan niitä eettisiä arvoja ja normia jotka pitävät olla pohjana vanhaanhuolon työssä. Sie piät saa tuen ja avun arvokhaala tavala ja sie piät saattaa tuntea hyvinvointia. Niin pitkältä kun maholista sie piät saattaa valita kuinka ja koska sie piät saa tukea, apua ja palvelua.

Yhä enemmän kunnista on alkanheet käythään paikalisia arvokastakuuta (värdighetsgaranti). Takuut on erinlaiset eri kunnissa mutta tavote on sama: Arvokastakuut pitävät selvittää sulle kuinka vanhaanhuolto ottaa huomioon ja suojaa sinun privaattielämää, sinun ruuhmiilista intekriteettiä, sinun oikeus ittepäättämiseen ja osalistumisheen, ynnä muuta.

Sinun kunnan paikalliset arvokastakuut pittää ymmärtää kun vakuutukset eli luppaukset sulle. Arvokastakuu häätyy sisältää luppauksen joka on enemmän kun mihinkä on oikeus lain mukhaan eli sellaista mitä jo on myönetty. Jos vanhaanhuolto ei piä sen mitä se luppaa sie saatat valittaa. Kääny sinun kunthaan ette saat tietää mikkä paikalliset arvokastakuut jällaaavat. Ota huomioon ette kunnila ei häy olla oma arvokastakuu mutta suuriin osa on töissä ottamassa framile sellaisia takuita.

Kunnala on velvolisuus antaa tuen lähimäisile

Kunnila on velvolisuus tueta lähimäisiä. Kotipalvelu on useasti hyöyksi sille joka hoitaa lähimäistä kotona. Jos sie hoijat lähimäistä sie saatat hakea avustusta sinun omasta osasta. Sulla on oikeus saa päätöksen joka sannoo jos sulle on myönetty avustus eli ei. Sulla on kans oikeus valittaa kunnan päätöstä. Henkilöile joila on demensisairhauksia on useasti olemassa vaihtopalvelu (avlösarservice) koissa ja päivätoiminassa. Muu tuki on enemmän suorhaan suunattu lähimäisile, esimerkiks keskusteluryhmiä, opetus ja tukikontakti käsittelijän kans.

Lähimäis- ja potilasyhitykset tarjoavat useasti opetusta muun muussa siitä sairhauvesta mitä henkilö ketä sie hoijat kärsii. Opetuksen aikana on kans maholisuus kohata muita jotka hoitavat omia lähimäisiä.

Apuvälinheitä ja asunonsovitus

Jos sulla on toiminaneste sie saatat tarttea apuvälinheitä jotka helpottavat sinun päivällistä elämää ja jotka tekevät ette sie tunnet ittesti turvalisemaks. Apuvälinheitä ja muuta tukea saattaa kans tarvita osana sinun hoijosta eli rehabiliteerinkistä. Esimerkkiä apuvälinheistä mitä sie saatat saa työterapeutin kautta on rullatooli, rollaattori ja sukanpäälevetäjä. Jokku apuvälinheet on ilmhaiset mutta muita sie häyt maksaa. Jokku apuvälinheet sie saatat lainata ja muut sie saat hyyrätä. Se on useasti lääkärit, työterapeutit, piirisysterit, siukkajymnastit ja lokopeetit jotka kirjottavat ulos apuvälinheitä.

Asuntosovitus saattaa helpottaa sinua sinun asunossa ja tehä sen varmemaks ette oleskella ja ellää siinä. Tavaliset toimenpiteet on ette ottaa pois kynnykset ette pääsee paremin liikkumhaan rollaattorin eli rullatoolin kans. Asuntosovitus saattaa kans koskea suuremista toimista, kun ette instaleerata hissini eli rakentamalla sovittaa tualetini eli pesohuonheen. Kääny sinun kunnhaan mistä saat lissää tietoja.

Henkilökohtainen asistansi

Henkilökohtaisen asistansin sie saatat saa jos laki tuesta ja palvelusta vissistä toiminanestheistä koskee sinua (LSS). Usseimiten Vakuutuskaassa myöntää korvauksen henkilökohtaiselle asistansile sosiaalivakuutuskaaren mukhaan. Jos sulla on ollu henkilökohtainen asistansi ennen 65 vuen ikkää sie saat pitää sen koko elämän, jos sen tarttee, mutta sie et saata saa enemän asistansitiimoja jälkhiin ku sie olet täyttänny 65 vuotta. Ei mene hakea henkilökohtaisista asistansia jälkhiin 65 vuotta.

Kuljetuspalvelu seen eestä ku byssi

Kuljetuspalvelu on palvelu sille joka toiminanestheen takia ei saata ottaa byssiä eli muuta kolektiivista kulkuneuvoa. Se joka käyttää rullatoolia saattaa reisata erikoisesti sovitetula miinibussilä. Kuljetusyrietykset ajavat kuljetuspalveluvuoroja kunnan tehtävissä. Reisusta maksethaan ja on usseimiten oikeus rajotethuun määrhään reisuja. Riksfärdtjänstin kautta on maholisuus tehä pitempiä reisuja Ruottissa. Lissää informasjuunia sie saatat saa sinun kunnasta, sinun rekiuunista eli sinun maakärjästä.

Kuutemanni ja asianhoitaja

Jos sie olet kipeä eli muusta syystä et ennää saata hoittaa sinun privaattiekonomiita eli ottaa huolen sinun oikeuksista hoijossa ja huolossa, sie saatat saa apua kuutemannilta. Kuutemanni (joka kans saattaa olla vaimo) on vastuussa ette sinun maksot maksethaan ja saattaa antaa tukea avustusarvostelussa ja muissa yhteyksissä.

Jos sulle on myönnetty kuutemanni sulla on silti sama oikeus kun aiemin itte päättämiseen.

Jos sie olet kipeä eli jostaki muusta syystä et saata hoitaa ittesti eli sinun omasuutta sie saatat saa apua yheltä asioitten hoitajalta. Asianhoitaja päättää itte sinun omaisuudesta ja eustaa sinua kaikessa joka kuuluu tehtävään. Kuutemanni ja asianhoitaja pittää aina käyttäytyä sillä tavalla joka on enniiten euksi kelle ne on töissä. Jos sulla on kuutemanni eli asianhoitaja se pittää aina kysyä sulta mitä sie piät tärkeissä asioissa. Jos se ei ole maholista kuutemanni eli asianhoitaja saattaa kääntyä sinun aviopuolheen eli sambhuun.

Jos sulla on kysymyksiä kuutemannista ja asianhoitajasta sie saatat kääntyä sinun kunnassa olevhaan yliholhoojan tykö. Se on kärkejä joka päättää jos henkilö pittää saa kuutemannin eli asianhoitajan. Yliholhooja valvoo ette kuutemanni ja asianhoitaja hoitavat heän velvolisuuet.

Palveluapuja jotka ei vaai tarvearvostelua.

Laki vissistä kunnalisista oikeuksista antaa maholisuen kunnale tarjota tiettyä palveluapua henkilöile jotka on 67 vuotta eli vanheemat (eli muu ikä jonka kunta on päättäny) ilman ette yhtään erikoista tarvearvostelua vaaitaan. Henkilökohtaista huoltoa sen eestä ei mene antaa tämän lain mukhaan. Se on kunta joka päättää mikkä palveluavut pittää tarjota ja missä määrin nitä pittää tarjota. Kunta kans päättää mikkä maksot pittää vaatia. Se mitä koskee palveluapua kunnala ei ole velvolisuus tokymenteerata sitä koska se ei ole kysymys avustusinsatsista. Palveluavun päätöksiä ei menekhään valittaa. Esimerkki palveluavusta joka on niin kututtu fiksausapu. Se on apu joka auttaa vanhoita käytänön asioitten kans, esimerkiks muuttaa lyysrööriä ja ripustaa kartiinia. Palvelu saattaa olla ilmhainen eli sisältää pienemmän kostonuksen.

Huusholliläheisiä verovähennyttä palveluja

Sie saatat itte valita huusholliläheisiä verovähennyttä palveluita. Sie joka olet vanhaa eli olet raavas lapsi vanhaale henkilöle saatat ostaa huushollipalveluita suorhaan privaatti yrityksestä. Yritys vaatii sitten verovähennyttä siitä kostonuksesta. Esimerkkiä sellaisista palveluista on korjaus, klasinputsaus, peso ja lumenluonti. Se saattaa kans olla apua saa henkilökohtasen ruuhmiin puhtauen ja vaatheen päällepaneminen ja riisuminen. Huusholliläheiset palvelut ei kuulu sosiaalipalvelun alale. Verovirastola on lissää tietoja tästä.

Mihinkä pittää kääntyä?

Kunta kokkeilee sinun hakemusta kunthaan kotipalveluksesta, asuntoa vanhaanasunossa ja muuta vanhaanhuoltoa. Taho puhumhaan yhen avustuskäsittelijän kans! Sinun lääkäri eli piirisysteri saattaa kans auttaa sinua saa kontaktia kunnan kans.

Jos sie piät mennä semestile muuhun kunthaan sinun kotikunta pittää olla vastuussa niistä tuki- ja apuinsatsista mitä sie tarttet. Semestikunta eli niin kututtu olokunta on velvolinen authaan sinun kotikuntaa tutkhiin mikkä insatsit sie tarttet ja sitten suorittaa net.

Jos haluat siirtyä muuhun kunthaan sie piät kääntyä siihen kunthaan. Sinun hakemusta pittää arvostella samala tavala kuin niitten jotka jo asuvat sielä vakituisesti. Jos sulla korkean iän vuoks, toiminanestheen eli vakavan sairhauen takia on pysyvä tarve laajasta hoito- eli huoltoinsatsista, sie saatat siis hakea insatsia siittä kunnasta mihinkä sie haluat siirtyä. Sinun hakemus avustuksesta pittää sillon arvostella samala tavala kun niitten jotka jo asuvat kunnassa.

Avustuskäsittelijä tutkii sinun tarpheita

Avustuskäsittelijä on kunnan tehtävissä ja päättää jos ja kuinka laajalta sulle saattaa myöntää apua. Avustuskäsittelijä on jokhaisessa kunnassa mutta kuthaan välistä avustusarvostelijaks, kotipalveluasistentiks eli jotakin muuta.

Sinun hakemus avustuksesta ei tartte olla kirjallinen. Se riittää ette sie selität avustuskäsittelijäle minkä kans sie tarttet apua. Varraa aikaa kohtauksele. Sie saatat ottaa matkhaan sinun aviopuolen eli muita lähimäisiä, jos sie haluat. Se saattaa olla hyvä ette on joku matkassa kun pittää saa paljon uutta tietoa. Jos sulla on vaikeuksia ymmärtää ruottia sie saatat tahtoa tulkin.

Kokkouksen aikana avustuskäsittelijä pittää ottaa selvile miksi sie haet apua, mitä sie saatat tehä itte ja minkälaista apua sie tarttet. Avustuskäsittelijä pittää informeerata sinua mitä insatsia kunnala on tarjola.

Välistä saattaa olla monta eri maholisuuksia saa apua. Esimerkiks saattaa kotipalvelu kombineerattu päivätoiminan kans olla vaihtoehto vanhaanasunon asumisheen. Avustuskäsittelijä pittää niin paljon kun maholista ottaa huomihoon sinun toivomuksia

Valinanvaphaus kotipalvelussa

Jokku kunnat tarjoavat valinanvaphautta vanhaanhuolossa. Se merkittee ette sie itte saat valita hoijonantajaa ja siis kuka pittää tehä net insatsit mitä sulle on myönetty. Avustuskäsittelijä antaa sulle tietoja mitä hoijontantajia sie saatat valita. Jos et itte halua eli saata valita sillon pittää avustuskäsittelijä auttaa sinua tarjoamalla apua siltä hoijonantajalta mitä kunta käyttää henkilöile jotka itte ei päätä.

Vanhaanopas

Vanhaanopassa saatat koko Ruottissa verrata vanhaanasuntoja ja kotipalveluita. Sekä kunnalliset, privaattit ja aatheeliset toiminot on matkassa. Vieraile Vanhaanopassa sivulla www.socialstyrelsen.se/aldreguiden

Oikeusturvalinen arvostelu

Sulla on oikeus panna vaatimuksia hyvään kohteluun ja oikeusturvalisheen käsittelhyyn. Avustuskäsittelijä pitää olla tarkka, asialinen, oikeuenmukhainen ja pitää kohella sinuna kunnioittavasti. Niihin muistihinpanhoin jota avustuskäsittelijä tekkee tutkimuksen aikana sulla on oikeus jättää mielipiteitä ennen kun avustuspäätös tehään. Päätöksen pitää aina tokymenteerata. Päätös saattaa olla ajassa rajotettu eli jällata toistaiseksi.

Hylkäävä päätös pitää aina olla kirjallinen ja sen pitää selvästi mutiveerata. Avustuskäsittelijä pitää informeerata sinua kuinka päätöstä mennee valittaa tuomioistuimheen.

Kunta päättää avustuksesta

- Kääny kunnan avustuskäsittelijhään kun sie tarttet kunnalta kotipalvelua eli muuta avustusta.
- Kun sie haet sulla on aina oikeus saa kirjallisen päätöksen.
- Hylkäävä päätös pitää aina olla kirjallinen.
- Jos et ole tyytyväinen päätöksen kans sie saatat valittaa tuomioistuimheen.

Sie saatat hakea apua monta kertaa

Jos sie piät ette kunta ei ole myöntäny tarpheeks paljon apua sie saatat hakea lisäapua eli muuta apua. Ei ole olemassa yhtään rajjaa kuinka monta kertaa sie saatat hakea avustusta. Perussääntö on ette päätös avustuksesta joka jällaa toistaiseks eli siihen päivhään mitä kunta on päättäny. Poikkeustaphauksessa kunta saattaa uuesti arvostella päätöstä jos sinun tarpheet avusta on huomattavasti muuttunheet.

Vapaehtonen toiminta on sekä komplementti ja vaihtoehto

Kunnan sosiaalipalvelun lisänä on monessa kunnissa vapaaehtoisia toimintoja. Kirkot, Puna risti, lähimäis- ja pensunääriyhdistykset tarjoavat opetusta, ohjausta, ystäväpalvelua, ulkoilua ja muita sosiaalisia toimintoja. Vapaehtoiset organisaatiot on välistä yhteistyössä sosiaalipalvelun kanssa ja saattavat toimia lisänä sosiaalipalveluun. Ne saattavat myös olla vaihtoehtona sille joka ei toivo eli jolla ei ole oikeus saada kunnan apua.

Potilasturva ja osalistuminen

Primäärihoijossa sulla on oikeus mennä mihinkä hoijonantajan tykö haluat. Terveys- ja siukkahoito on velvolinen antamaan sulle tietoja jotka on sovitettu sulle yksityisenä. Sie piät muun muassa saa informasjuunia sinun terveyventilanteesta, niistä välinheistä jotka on käytettävissä ajankohtasesa tutkimuksessa ja hoijossa sekä maholisista käsittelyistä. Hoito ja käsittely pittää niin pitkältä kun maholista ”suorittaa yhteisymmäryksessä potilhaan kans”. Sie saatat valita ette lopettaa eli luopua esitetyistä hoijoista.

Tulkkaus muihin kielhiin

Terveys- ja siukkahoitohenkilökunta pittää antaa sulle henkilösovitettua informasjuunia. Henkilökunta pittää ottaa huomioon muun muassa minkälainen kulttuurinen ja kielelinen tausta sulla on. Se merkittee ette henkilökunta, jos se tartethaan, pittää käyttää tulkkia kun net informeeraavat.

Vaikka ei kukhaan kysy sulta sie silti saatat itte tahtoa tulkkia jos sie tarttet sellaisen. Sillon sie käänyt kunthaan, jolla on vastuu tulkista. Vaikka sulla on lähimäinen joka saattaa tulkata, kehotethaan ette sie silti käytät julkista tulkkia jonka maakäräjä eli kunta järjestää.

Kulttuuriset erot ja arvostelut vaihtelevat henkilöitten välilä jotka tulevat eri maista. Se tekkee ette vississä tilanteissa saattaa olla parempi ette on joku riippumaton joka tulkkaa.

Viittomakielentulkki ja arkipäiväntulkkaus

Henkilöile jotka on kuurot lapsuuesta (lapsuenukuurous), kuurosokeat, raahvaankuurot ja kuulotärväintyneet maakäräjä on velvolinen tarjoamaan niile jotka asuvat maakäräjän alueela ja vakituisesti asuvat sielä, tulkkipalvelun sellaiselle arkipäiväntulkkauksele. Tähän kuuluu muun muassa siukkahoijon vierailu.

Second opinion (toinen arvostelu)

Tietyissä taphauksissa sulla on oikeus saa Second opinion, siis toisen arvostelun spesialistilta, paitti se arvostelu mitä sinun oma lääkäri on tehny. Se saattaa koskea

- jos sie seisot vaikeitten metesiinisitten kannanotoissa
- jos sulla on elämäuuhkaava eli erikoisen vakava sairhaus
- jos se metesiininen hoito saattaa merkitä erikoisia riskiä sulle
- jos sinun valinala on erikoisen suuri merkitys sinun tulevaisuuen elämänlaatule
- jos se ei ole täysin selvä minkälainen hoito joka on sopiviin just sinun asiassa.

Huomautus: Oikeus Second opinionhiin ei jällaa hammashoiijossa.

Huomautus: Oikeus Second opinionhiin ei jällaa hammashoiijossa

Potilhaansjurnaalin tavote on ensi käessä ette vaikuttaa hyvhään ja varhmaan hoithoon. Sjurnaali pittää muun muassa sisältää tietoja minkälaista informasjuunia sie olet saanu ja mikkä päätökset on otettu sinun hoiijosta ja käsitte-lystä. Jos et ymmärä jotaki sjurnaalissa taho jonku selvittämhään. Jos piät ette jotaki sjurnaalissa on väärin eli ei oikein piä paikkaa sie saatat huomauttaa sen. Sen huomautuksen pittää panna sjurnaalhiin. Sie saatat puhua sen lääkärin eli siukkasysterin kans joka on vastuussa muisthiinpanosta.

Yhteenkokoava sjournaalinpito

Tavote yhteenkokoavala sjournaalinpiola on ette terhveys- ja siukkahoito pittää saa enemän kokonaiskuvan sinun hoijontarpheista ette sillä tavala antaa sulla parhaiman maholisen hoijon. Sen takia ette sie saat niin varman hoijon kun maholista saattaa olla niin ette useampi joka osalistuu hoithoon tarttee lukea sinun sjournaalia. Sinun hoito saattaa sisältää kontaktia eri hoijon osilta ja yhteenkokoavala sjournaalin piola saattavat tiot sinun sjournaalista liikkua eri toiminoitten välilä. Sie et myöskhään tartte toistaa sinun hoitohisturiata joka kerta kun kohtaata uuen hoijonantajan. Pääsääntönä on ette tiot sinun terhveyvestä eli muista henkilökohtaisista oloista ei saa jättää muile hoijonantajalle ilman sinun hyväksymistä. Jos sie suostut se on vain se henkilökunta joka osalistuu sinun hoithoon joka saapi lukea tietoja sinun sjournaalista.

Vakituinen hoitokontakti

Sie piät tuntea turvalisuutta ja varmuutta ja sinun terhveys- ja siukkahoito pittää olla niin yhteenkuuluva ja koortineerattu kun maholista. Sulla on siksi oikeus saa sellaisen ”vakituisen hoitokontaktin” joka saattaa auttaa sinua eri tavoilla. Fasta hoitokontakti saattaa esimerkiks koortineerata hoijon insatsit ja olla kontaktihenkilö suhteessa muihin terhveys- ja siukkahoijon oshiin. Vakituinen hoitokontakti saattaa kans auttaa sinua kontaktissa muun alan virasthoin kun sosiaalipalvelu eli Vakkuutuskassa. Fasta hoitokontakti saattaa olla joku terhveys- ja siukkahoijon henkilökunnasta, esimerkiks lääkäri, siukkasysteri eli psykolooki, eli muu henkilö jolla on enemän administratiivinen fynksjuuni. Fasta hoitokontakti nimitethään kun net jokka on vastuussa sinun hoijosta pitävät ette sie tarttet sen, eli kun sie itte pyyät sitä.

Fasta hoitokontakti on kans keskeinen rolli kun potilhaala on tilane joka sairhauen eli tärhväyksen takia aiheuttaa vaaraa potilhaan elämälle. Fasta hoitokontakti pittää yhteyttä sellaisesta joka koskee elämää ylläpitävää hoitoa.

Terhveys- ja siukkahoito koissa

Sie saatat saa apua vishiin siukkahoitoinsatshiin koissa yksityisissä taphauksissa eli pitemäks aijaks, niin kututtu kotisiukkahoito. Kotisiukkahoijon vastuussa on joko maakäräjä eli kunta. Henkilökunta hoitosentraalissa eli sinun avustuskäsittelijä saattaa antaa sulle informasjuunia kuinka se on sinun kunnassa. Sinun hoitosentraalin lääkäri eli piirisysteri saattaa antaa sulle lissää tietoja mikkä maholisuuat on olemassa kotisiukkahoijon mookkaamisessa sinun tarpheitten mukhaan. Useila kunnila on nykysin vastuu kotisiukkahoijosta tavalisessa asumisessa.

Kunta on aina vastuussa kotisiukkahoijosta erikoisasunossa.

Suuterhveysarvostelu ja tarpheelinen hammashoito

Jos sulla on pysyvä tarve saa laajaa hoito- ja huoltoinsatsia sulla on oikeus suuterhveys arvostelhuun. Maakäräjä tarjoa ilmhaisen hammaslääkärin eli hammashykieinistin tutkimuksen. Erikoisessa hammashoitotuessa vanhoile henkilöile, jotka tarttevat laajan hoito- ja huoltoinsatsin kuuluu kans tarpheelisesta hammashoijosta.

Maksot on samat kun terhveys- ja siukkahoijon vierailussa. Korkeakostanussoja jällaa. Sulla on oikeus tarpheelisheen hammashoithoon vaikka et ole käyny läpi suuterhveysarvostelua.

Oikeus metesiinitarkastelhuun

Se on tärkeä ette sinun metesiinit toimivat hyvin yhdessä ja ette sie voit hyvin niistä. Metesiinitarkastelussa saattaa paremin arvostella sinun terhveystilanteen ja vaikutukset niistä metesiinistä mitä sie otat. Sitä saattaa kans arvostella metesiinin riskistä ja maholisista sivuvaikutheista. Jos sie olet 75 vuotta eli vanheempi metesiinitarkastelun pittää tehdä vähhiinthääns kerran vuessa (riippumatta jos sie asut tavalisessa asunossa eli vanhaanasunossa) ja jos sulle on ordineerattu viis eli enemmän metesiiniä eli jos sie eppäilet eli tiät ette sulla on prupleemia jotka riippuvat niistä metesiinistä mitä sie otat.

Jos olet sattunu saamhaan hoitotärhväyksen

Jos koet hoitotärhväyksen hoijonantaja pittää varsin ilmottaa sulle

- ette se on tapahtunu jotaki joka on aiheuttanu hoitotärhväyksen
- mitä hoijonantaja aikoo tehä ettei samanlainen tapahtuma tule sattumhaan uuesti
- ette sie saatat jättää valituksen Hoijon ja Huolon Inspekjuunile (IVO).
- ette sie saatat vaatia korvauksen potilasvakuutuksesta
- ette on potilaslautakuntia joila on tehtävänä ette tueta ja auttaa potilhaita.

Hoijonantaja pittää tavalisesti kans informeerata sinua ette net on tehneet ilmoituksen IVO:le tapahtumasta joka on aiheuttanu eli olis saattanu saa vakavan hoitotärhväyksen sulle (lex Maria). Sillon sie piät kans saa maholisuuen kuvata sinun kokemuksen tapahtumasta.

IVO pittää tarkistaa jos terhveys- ja siukkahoito on tutkinu tapahtuman tarpheeks ja jos on otettu toimenpitoja jotka estävät ette tapahtuma saattaa tulla uuesti.

Jos sie itte et saata ottaa vasthaan informasjuunia sen pittää antaa yhele lähimäisele.

Jos haluat valittaa terhveys- ja siukkahoitoa

Potilasturvalisuuslain tavote, joka astui voihmaan 1 janyaaria 2011, on ette tehä hoijon varmemaks. Jos olet kokenu väärää hoitoa sie saatat tehä ilmoituksen. Lähimäisilä on kans oikeus valittaa hoitoa. Valitukset saattavat vaikuttaa paranthaan hoitoa ja tekheen sen varmemaks kaikile.

Hoijon ja huolon inspekjuuni (IVO) on valvontaviranomhainen sekä terhveys- ja siukkahoijole ette sosiaalipalvelule. Jos haluat valittaa hoijosta sie saatat kääntyä Hoijon ja huolon inspekjuunhiin (IVO).

Kukas tekkee mitä hoijossa ja huolossa?

Piirilääkäri/kotilääkäri: Tutkii, panee tiaknoosia, hoitaa ja kirjottaa metesiinin reseptiä. Jos tarttee hän jatkaa sinun spesialistilääkärhiin. Lääkärit on useasti liitetty hoitosentraalhiin eli kotilääkärivasthaanothoon. Siukkasyteri: On vastuussa potilasläheistä huolto- ja hoitotyöstä.

Siukkasyteriä on sekä maakäräjän primäärihoijossa ette kunnalissa terhveys- ja siukkahoijossa.

Alihoitaja/hoitoapulainen: Tekkee käytänön huoltotoimia ja vissiä siukkahoijon tehtäviä. Alihoitajat ja hoitoapulaiset saavat vain antaa metesiiniä jos vastuussa oleva siukkasyteri on telekeeranu tehtävän heile.

Avustuskäsittelijä: Tutkii aputarpheitä ja päättää jos ja missä määrin kotipalvelua eli muuta vanhaanhuoltoä pittää myöntää. Avustuskäsittelijät on kunnan palkattuja työläisiä.

Yksikönpomo/työnjohtaja: On vastuussa toiminasta ja sen henkilökunnasta esimerkiks kotipalvelupiirissä eli vanhaanasunossa.

Työterapeutti: Kokkeilee ja antaa neuvoja apuneuvoista ja tekkee treeninkiprukrammia.

Työterapeutti on useasti mukana kun on asunonsovittaminen.

Dietisti: Antaa ruokaneuvoja henkilöile jotka tarttevat sovittaa ruokansa, esimerkiks vissin sairhauen takia.

Lokopeeti: Tutkii ja hoitaa prupleemia jotka on liitetty kielheen ja puhheesheen. Ja tutkii syönti- ja nielemisvaikeuksia ja antaa kehotuksia sovituksista.

Siukkajymnasti: On töissä rehabiliteerinkin kans. Hoitaa ja tekkee treeninkiprukrammia. Testailee eri apuneuvoja.

Paljonko se maksaa?

Tavalisesti sie saat maksaa siukkahoijosta, metesiinistä ja vanhaanhuolosta. Kuinka paljon sie häyt maksaa riippuu siitä missä paikkaa maassa sie asut. Mikä kuuluu maksuun vaihtelee kans. Maksot hoijosta ja huolosta päätetään jokhaisessa kunnassa ja maakäräjässä. Laissa on määräyksiä jotka suojaavat liian korkeista maksoista.

Maakäräjän avoin terveys- ja siukkahoito

Maakäräjitten avoin terveys- ja siukkahoito sisältää hoitoa ja huoltoa sairaalanvastahanotossa ja hoitosentraalissa, maakäräjitten ohjaamassa kotisiukkahoijossa, sekä hoito muissa hoitolaitoksissa joita maakäräjä toimittaa eli rahottaa. Maakäräjä on aina vastuussa lääkäriinsatsista. Vuen aikana ei kukhaan tartte maksaa enemmän kun vishiin rajhaan (korkeakostanussuoja). Kääny sinun hoitosentraaliin saamaan informasjuunia summarajoista.

Sille joka on oikeutettu tarpheelisheen hammashoitoon kuuluu kans vierailu hammaslääkärissä ja hammashygienisti korkeakostanussuojassa. Suuterveysarvostelu on aina ilmhainen. Kun makkaa sairaalassa (sairalassa oleva terveys- ja siukkahoito) maakäräjä saapi ottaa ulos yhen korkein vuorokautemakson. Tämä makso ei kuulu maakäräjän korkeakostanussuohjaan.

Metesiini

Metesiinile on kans yläraja kuinka paljon tarttee maksaa vuen aikana. Jos haluat välttää suuria kertamaksoja on mahdollisuuksia jakkaa kostanuksen monela maksola. Osamaksosysteemi merkittee ette omamakson mennee jakkaa vuen aikana ensimmäisestä ostoksesta ja maksaa vissilä summala joka kuukausi. Kysy sinun apteekissa.

Kunnallinen hoito ja huolto

Kunta saapi ottaa maksoja muun muassa kotipalvelusta ja päivätoiminasta sekä kunnallisesta terveys- ja siukkahoijosta. Kunta on aina vastuussa terveys- ja siukkahoijosta erikoisasunoissa. Usseimissa kunnissa on otettu kans vastuun kotisiukkahoijosta. Sosiaalipalvelulaissa on määräyksiä jotka ohjaavat kuinka kunta pitää räknätä yksityisen maksot. Maksosäänöt on samat riippumatta jos toiminta ohjataan kunnallisessa eli yksityisen nimessä.

A Sisäletuloräknäys

Sosiaalipalvelun maksosäänöt määräävät muun muassa mikkä tulot jotka kunta saapi ottaa huomioon kun se päättää maksosta. Se on virkatuloja (olletikki pensuuni), tuloja yrityksestä sekä tuloja kapitaalista (esimerkiks ränttyjä, osakheitten rahoja). Sen eestä kapitaali sinänsä ei saa vaikuttaa makshoon. Asunonlishäys räknäthään tulona. Ennen kun kunta saattaa arvostella sinun maksosta se häätyy räknätä sinun maksovarasuen.

B Varausraha

Varausraha pittää riittää makshaan normaalisia elanonkuluja (katto faktaruu-tua sivula [37](#)) ja sen toelisen asunonkostonuksen. Varausraha merkittee ette sulla on oikeus pittää yhen mataliin summan sinun tuloista ennen kun maksot saapi ottaa. Minimisummat vaihtelevat riippuen jos sie olet yksinhäinen eli yhessäsuva. Lainpohjala päätetty minimisumman ohjauksela kunta saattaa räknätä sinun varausrahan. Jos haluat tietää aijankohtaisesta summasta kääny sinun kunnan maksonkäsittelijän tykö.

C Korkeakostanussuoja

Sosiaalipalvelulaki määrää korkein kuukausimakson mitä kunta saapi las-kuttaa. Korkeakostanussuojaa ohjaa pohjahintaraha (prisbasbelopp) joka muuttuu vuosittain. Sie et tartte koskhaan maksaa enemmän kun sen summan joka on räknätty just sulle yksityisesti. Enniiten sitä maksaa sen summan joka vastaa korkeakostanussuojan.

Huomioi: Korkeakostanuksensuojan ja varausrahan summat muuttuvat joka vuosi.

Normaalit elämisenkustannukset

Normaalit elämisenkustannukset mitä minimisumma pitää kattaa:

- ruokatavaraa, kaikki ruuat
- vaatteet ja kengät
- vapaa-aika
- ruuhmiin puhtaus
- kulutustavarat
- päiväavisi, puhelin, tv-makso
- mööbelit ja talotavara
- kotivakuutus
- huushollisätkö
- reisu
- metesiini, hammashoito, avoin terveys- ja siukkahoito.

Jos sulla ei ole varoja asuntokustannuksiin ja normaalisheen elämänmenhoiin sie saatat hakea ekonoomista avustusta/elatusstukea. Kääny sinun kunthaan.

Mitäs maksethaan erikoisasunosta?

Määräykset maksonarvostelusta on samat riippumatta jos sie asut tavalisessa asunossa eli erikoisasunossa. Jos sie asut erikoisasunossa sie usseimiten mak-sat asunon hyryä. Hyrylain säänot hyrysummasta jäläa ja sie piät kattoo perhään ette sie saat hyrysojimuksen.

Jos sie asut monisänkyhuonheessa sie maksat sen eestä makson asumises-ta. Sellaisesta asunosta on laissa päätetty raja kuinka paljon kunta saapi ottaa maksoa. Jos haluat tietää mikä on korkein summa sie saatat kääntyä sinun kunnan maksonkäsittelihjään. Kun asut erikoisasunossa sie maksat hyryyn asunosta, makso hoijosta ja huolosta sekä ruokamakso.

Huomioi: Sinun aviopuoli eli sambu ei tartte joutua kohtuuttoman kehnom-phaan ekonoomisheen tilantheesheen sen takia ette sie häyt siirtyä van-haanasunthoon.

Lissää tietoja

Jos haluat saa lissää tietoja kuinka sinun maksot räknäthään sie saatat kään-tyä sinun kunnan maksokäsittelihjään.

Jos et ole tyytyväinen

Päätös sosiaalipalveluinsatsista mennee valittaa.

Jos saat hylkäyksen sinun hakemuksesta ette siirtyä vanhaanasunthoon sie saatat saa sinun asian koetuks tuomioistuimessa. Sen sie saatat kans saa jos sulle myönethään vähemin kotipalvelua kun mitä sie olet hakenu, eli jos olet saanu hylkäyksen sinun hakemuksesta. Kaikki hylkäävät päätökset avustuksen hakemuksista mennee valittaa. Se jällaa sekä kokonaista hylkäystä eli osahylkäystä. Myös päätös maksoista mennee valittaa.

Päätös siukkahoijosta ei mene valittaa

Jonkinlainen samanlainen oikeus valittaa ei ole olemassa terveys- ja siukkahoijossa. Se on lääkäri, siukkasyteri ynnä muut jotka päättävät jos sie saatat saa vussin hoijon eli ei. Sie saatat tua esile tyytymättömyyttä ja kritiikkiä. Mutta ei ole yhtään tuomiota joka kokkee jos sulla on oikeus tiethyyn hoithoon eli muuhun siukkahoijon insatshiin.

Sie saatat valittaa päätöstä:

- jos sulle ei anneta yhtään apua.
- jos sulle annethaan vähemin apua kun mitä olet hakenu.
- jos sulle ei anneta sitä apua mitä olet hakenu (esimerkiks ette sulle on myönetty kotipalvelua sen eestä kun asunto vanhaanasunossa).
- jos kunta vähentää eli vettää pois aiemin myönettyä avustusta.
- Jos et ole tyytyväinen makson suuruesta.

Näin sie valitat

Kun olet saanu kieltävän päätöksen – joka pittää olla kirjallinen – sulla on kolme viikkoa aikaa valittaa. Valituksen pittää jättää kunnan sosiaalilautakunthaan. Sosiaalilautakunta kokkee jos on syytä muuttaa päätöstä. Jos päätöstä ei muuteta kun sie olet vaatinu sillon sinun valitus pittää jatkaa hallintooikeutheen.

Jos et tule tyytyväiseksi hallinto-oikeuden tuomiosta on mahdollisuus jatkaa kamarioikeuteen, ja, viimi käessä, Korkeintaan hallintotuomioistuimeen. Ennen kun sinun asia otetaan ylös joissakin näissä instanssissa vaaitaan koeluvan (prövningstillstånd). Sellainen lupa annetaan esimerkiksi jos sinun asia on tärkeä ja saattaa antaa opastusta millä tavalla samanlaisia asioita saatetaan arvostella tulevaisuudessa.

Kunnala on kans oikeus valittaa jos se pitää ette hallinto-oikeuden eli kamarioikeuden tuomio on väärä.

Oikeus korvaukseen

Jos sie eli sinun omaisuus vahingoittuu kotipalvelun yhteydessä kun net on töissä sinun koissa eli vanhaanasunossa missä sie asut, sulla saattaa olla oikeus korvaukseen kunnasta eli siltä yksityiseltä toimialta joka hoitaa kotipalvelun.

Jos sie saat vahinkon siukkahoijossa, esimerkiksi hoijon yhteydessä, sie saatat vaatia ekonomisen korvauksen. Jos vahinko tulee maakäräjän ohjatussa siukkahoijossa ja hammashoijossa sie päät ottaa yhteyttä Landstingens Ömsesidiga Försäkringsbolaghiin (LÖF). Sama koskee vahinkoa joka tulee privaattissa hoijonantajan työssä joka maakäräjän sopimuksen kans on terveys- ja siukkahoijon antaja. Siellä sie saatat useasti saa suorhaan neuvoja ja opastusta. Jos haluat valittaa hammaslääkärinä joka on jäsen bransjiorganisasjuunissa Privaattihammaslääkärit (Privattandläkarna), sie saatat kontaktata Privaattihammashoijoneuvontaa (Privattandvårdsupplysningen).

Jos vahinko tapahtuu kunnallisessa eli privaattissa siukkahoijossa sie päät kääntyä hoijonantajan vakuutusbuulaakhiin. Potilasvakuutusyhdistys (Patientförsäkringsföreningen) saattaa auttaa sinua oikeahan paikkaan.

Jos olet tarvintyny metesiinistä sie saatat kääntyä suorhaan Metesiinivakuutukseen (Läkemedelsförsäkringen).

Jos sinua kohelthaan ilkeästi eli jos luvattu apu ei tule

Kotipalvelu saattaa tulla liian myöhään. Apuvälinesentraali saattaa lähättää vääränlaisen rullatoolin. Erheyksiä saattaa riippua väärinkäsityksistä ja moni prupleemi selkiä helppoiten puhumalla henkilökunnan kans ketä se koskee. Jos vääryet toistuvat, jos sinua kohelthaan ilkeästi eli jos et tule yhteisymmäryksheän henkilökunnan kans sie päät kääntyä työjohtajalle. Jos haluat jatkaa valitusta sie saatat kääntyä sille joka on vastuussa toiminasta, esimerkiksi yks pomo. Se pitää olla paikallisia rytiiniä kuka ottaa vasthaan valituksia. Siehän tietysti saatat aina kontaktata paikallisia pulitiikkieriä joila on yleiskattava vastuu hoijosta ja huolosta.

Sinun oikeudesta valittaa ja vanhaanhuolon velvollisuus raporteerata

- Kieltävä päätös kotipalvelusta, vanhaanasunosta ja muusta avustuksesta mennee valittaa.
- Maksonpäättös hoijosta ja huolosta mennee valittaa
- Terhveys- ja siukkahoitoa ei mene valittaa.
- Potilaslautakunnat saattavat antaa neuvoja ja tukea jos sulla on hoitokysymyksiä.
- Pensunääri- ja lähimäisyhitykset saattavat antaa neuvoja ja tukea ja enemmän yleisiä tietoja.
- Kaikki henkilökunta vanhaanhoijon alala on velvolisia ilmoittamaan huonoista oloista ja jos on riskiä huonoista oloista joka koskee yksityisiä jotka saavat vanhaanhoitoa sille joka on vastuussa toiminasta (Lex Sarah).

Sie saatat muuttaa hoijonantajaa kunnissa jossa on otettu käydhön valinnanvapaahan systeemin vanhaanhuolossa, jos et ole tyytyväinen. Avustuskäsittelijä saattaa ilmoittaa sulle kuinka se tehhään.

Jos et ole tyytyväinen sinun hoitosentraalin kans minkä olet valinu sulla on oikeus lain mukhaan muuttaa hoitosentraalia.

Ilmotus Jystiitioikeusasiamiehele

Sie saatat valittaa Jystiitioikeusasiamiehele (JO) jos sie piät ette yks viranomhainen eli virkamies on sinua väärälä tavala kohetellu asian käsittelysssä. JO:n tehtävä on ette valvoa ette viranomhaiset ja virkamiehet valtiolisissa ja kunnalisissa virastoissa seuraavat lakia.

Ilmotus Syrjintäoikeusasiamiehele

Sie saatat tehhä ilmoituksen Syrjintäoikeusasiamiehele (DO) jos sie koet ette sinua on syrjitty ja ette sillä on yhteyttä sukupuolheen, etnisheen kuuluvuutheen, uskonthoon eli muuhun uskononkäsityksheen, toimintaes- theesheen, seksuaalisen asenteesheen, ikhään ynnä muita.

Täällä saatat saa neuvoja ja tukea

Potilaslautakuntia on jokhaisessa kunnassa eli maakäräjässä, mutta ne on eri tavoilla järjestettyjä. Informasjuunia kuinka potilaslautakunta on järjestetty saattaa saa jokhaisesta kunnasta ja maakäräjästä. Potilaslautakunnat pitävät tueta ja auttaa yksityisiä potilhaita ja antaa neuvoja kuinka asiaa viethään eth- een päin valituksella. Terhveys- ja siukkahojjossa ne pitävät kans vaikuttaa laatunkehityksheen ja korkehaan potilasturvalisuutheen.

Jossaki kunnissa on kans vanhaanombyytsmanni ja lähimäiskonsylentti joila on samanlaisia työtehtäviä. Kunnassa pittää olla aijankohtaisia telefooninumeroja.

Invaliitiorkanisasjuunit ja pensunäärinnen ja lähimäisten yhitykset saattavat kans antaa neuvoja ja tukea. Näissä on useasti henkilöitä joila on hyviä tietoja vanhoitten oikeuksista hoijossa ja huolossa.

Sanalista

Avustus. Kotipalvelu, olletikki asumisesta ja muusta kunnan avusta muun muassa vanhoile ihmisile. Oikeus avustuksheen ohjathan sosiaalipalvelulaissa. Avustus myönethään jälkhiin kunnan yksityisen kokeilusta (tarpheenarvostelu).

Päivätoiminta. Yhteisnimi toiminoile joita tehhään päivän aikana, välistä kans viikonloppuina. Suunta vaihtelee rehabiliteerinkistä yhteisolhoon ja yhteenkuuluvuutheen. Jokku on suunattu erikoisile tiaknoosiryhmile, esimerkiks henkilöile joila on demensisairhaus.

Varausraha. Varausrahala meinathan se summa joka yksityiselä on oikeus pittää omista tuloista ennen kuin makso saathan ottaa. Varausraha on laissa päätetty minimisumma, maholisesti yksityisen koetulla minimisumman lishäykselä, sekä faktinen nykyhetken asuntokostanus.

Kotisiukkahoito. Terhveys- ja siukkahoito jota tehhään koissa. Maakäräjä ja kunta järjestää tämän. Muutamissa paikoissa on avanseerattua kotisiukkahoitoa joita sairalan kliniikit hoitavat.

Kotipalvelu. Kunnallinen tuki joka pittää helpottaa vanhoita heän koissa, esimerkiks auttamalla henkilökohtaisela huolola, korjauksela, ruantuonila, sosiaalisella yhteenolola ja jakamalla metesiiniä.

Korkeakostanussuoja. Laissa määrätty korkein kuukausimakso jota kunta saapi periä hoiijosta ja huolosta. Korkein makso kotipalvelusta, tavalisesta ja erikoisesta asunosta, päivätoiminasta ja kunnalisesta terhveys- ja siukkahoiijosta räknäthään näin: $0,48 \times \text{pohjahintarahasta (prisbasbelopp)}/12$. Korkein makso hoiijosta ja huolosta sekä monisängyn asunosta räknäthään näin: $0,50 \times \text{pohjahintarahasta}/12$.

Potilassjurnaali. Muistihinpanoja potilhaan terhveystilantheesta, metesini reseptistä, ynnä muuta. Lääkärilä ja muu lekitimeeratulla siukkahoiijon henkilökunnala on velvolisuus pittää sjurnaalia. Sjurnaalila on salaisuuen suoja.

Primäärihoito. Tähhään kuuluu muun muassa hoitosentraalit ja tietyissä kunnissa kotisiukkahoito. Primäärihoito pittää tarjota kansalaisile perustavaa terhveys- ja siukkahoiijon tarvetta.

Salaisuus ja vaitiolovelvolisuus. Merkittee ette tietoja ja tokymentiä ei saa jättää ulos ulkopuolisille ilman yksityisen luppaa. Salaisuus ja vaitiolovelvolisuus jäljaa sekä terhveys- ja siukkahoiijossa ette vanhaanhuolossa (sosiaalipalvelussa), riippumatta kuka ohjaa toimintaa.

Seniuriasunto. Asunot sovitettu vanhoile. Ei räknätä erikoisasunoks koska niitä ei ole koettu avustuksena sosiaalipalvelulain mukhaan (katto erikoisasuntoa).

Sairalahoido. Terhveys- ja siukkahoito missä sitä makkaa sairaalassa.

Erikoisasunto. Sosiaalipalvelulain nimitys asunoile jotka on sovitettu vanhoile ja joita myönethään avustuksena sosiaalipalvelulain mukhaan. Kututhaan monela nimelä, riippuen asumisen karaktääristä, esimerkiks: ryhmäasunto, palvelutalo, siukkakoti, vanhuskoti eli hoito- ja huoltoasunto.

Vaihtohoido. Merkittee ette vanhaa perjuutissa vaihettaa kotiasuntoa lyhyaijanasunon kans. Tavote on ette olla rehabiliteerinki ja/eli tulla tilale (avlösning) lähimäisile.

Avoinhoido. Terhveys- ja siukkahoito joka ei merkittee sairaalan oloa vain jota esimerkiks kotilääkäri eli piirisysteri toimittaa hoitosentraalissa, siukkasysteri vanhaanasunossa eli sairaalan vasthaanotossa.

Jokku tärkeät lait

Sosiaalipalvelulaki (SoL). Laki ohjaa kunnittain vanhaanhuoltoon ja muuta sosiaalipalvelua. Se ohjaa muun muassa yksityisen oikeutta avustukseen.

Terhveys- ja siikkahoitolaki (HSL). Laki ohjaa terveys- ja siikkahoitoa ja kuvaa kunnittain vastuuta terveys- ja siikkahoijossa.

Laki sosiaalipalvelun alalla henkilötietojen käsittelystä (SoL-PuL). Ohjaa henkilötietoja sosiaalipalvelun alalla.

Laki asuntopaikkaamisesta. Laki ohjaa muun muassa mihinä toimipiteisiin asuntopaikkaamisesta mennee käyttää ja kuinka niitä hakemuksia käsitelthään.

Laki kuljetuspalveluksesta. Kunta eli maakäräjä/rekiuuni on vastuussa ette kuljetuspalvelua järjestethään henkilöile joila on toiminaneste joka tekkee ettei net et saata matkustaa julkisessa liikenteessä.

Laki huushollityön verovähennyksen käsittelystä. Laki ohjaa vaatimuksia ja taustaa verovähennyksele ja kukka saattavat saa verovähennyttä.

Laki kansalisista vähemistöistä ja vähemistökielistä. Laki ohjaa muun muassa määräyksiä kansalisista vähemistöistä, kansalisista vähemistökielistä, hallintoalueista ja oikeudesta saa vanhaanhuoltoon vähemistökielillä suomi, meänkieli ja saame.

Laki maakunnan kuljetuspalveluksesta. Laki ohjaa matkakuluitten korvausta henkilöile jotka laajan ja pysyvän toiminanestheen takia häätävät kulkea erikoisen tyyriillä tavalla kun net matkustavat kunnan eli läänin ulkopuolella.

Laki tietyistä kunnalisista oikeuksista. Laki ohjaa ette kunta ilman yksityisen tarpeenanalyysiä saapi tarjota palveluapua henkilöile jotka on täyttänheet 67 vuotta.

Laki tuesta ja palveluksesta vassile invaliidile (LSS). Laki ohjaa erikoista tukea ja palvelua tietyile henkilöryhmile joila on laajoja ja pysyviä toiminanestheitä. Jällaa ensi käessä niitä jotka on saahneet toiminanestheen ennen kun net täytit 65 vuotta.

Laki valinnanvaphauensysteemistä (LOV). Laki antaa kunnile ja maakäräjile maholisuuven antaa sinun valita hoijonantajaa vanhaanhuolossa eli primäärihoijossa.

Hallintolaki. Laki ohjaa muun muassa kuinka maan viranomhaiset pitävät käsitellä asioita jotka koskevat yksityisiä henkilöitä.

Kunnanlaki. Laki ohjaa muun muassa mitä kunnat ja maakäräjät saavat tehä ja ei tehä.

Potilaslaki. Lain tavoite on ette vahvistaa ja selventää potilhaan asemaa terveys- ja siukkahoijossa.

Potilasdaattalaki. Laki ohjaa kuinka henkilötietoja ja sjurtaalitokymentiä pittää käsitellä terveys- ja siukkahoijossa.

Potilasdaattalaki ohjaa mikkä oikeuet ha velvolisuuuet potilhaila ja siukkahoijola on joka koskee potilassjurnaalia. Sekä privaatti ette julkinen siukkahoito sisältyy tähhään.

Potilasturvalisuuuslaki. Lain tavoite on ette eistää korkeata potilasturvalisuuutta terveys- ja siukkahoijossa ja sisältää kans sääntöjä vaitiolovelvolisuuueta privaatti alan terveys- ja siukkahoijossa.

Henkilötietolaki (PUL) ohjaa kuinka viranomhaiset ja yritykset saavat käsitellä henkilötietoja. Tavoite on ette suojata henkilön intekriteettiä määrittelemällä kuinka henkilötiet käsitelthään oikeala tavala.

Kakki lakitekstit mennee tilata Kluwersin asiakaspalvelusta telefoni 08 598 191. Lakitekstit mennee kans latata alas ilmhaisesti internetistä. Mene www.regeringen.se eli www.notisum.se.

Telefooninumeroja & länkkiä

FASS Allmänhet (Yleisö) (tietoja metesiinistä) www.fass.se

Metesiinneuvonta, telefoni 0771-46 70 10

Siukkahojonneuvonta, telefoni 1177, www.1177.se

Osalistumisen virasto (Myndigheten för delaktighet), www.mfd.se, telefoni 08 600 84 00

Sosiaalhallitus, telefoni 075-247 30 00, www.socialstyrelsen.se

Vanhaanopasto, www.socialstyrelsen.se/aldreguiden

Huolon ja hoidon inspeksjuuni (Inspektionen för vård och omsorg, IVO), telefoni 010-788 50 00, www.ivo.se

Stokholmin Lääninhallitus ja Saamekäräjät (valvovat Ruottin vähemistöpulitiikkaa) telefoni 08-785 40 00, www.lansstyrelsen.se/stockholm/